

ת"פ 3698/11/14 - מדינת ישראל נגד י ח

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 3698-11-14 מדינת ישראל נ' ח

בפני כב' השופט רון שפירא, סגן נשיא

המאשימה

מדינת ישראל

ע"י פרקליטות מחוז חיפה, מחלקה פלילית

נגד

הנאשם

י ח

ע"י ב"כ עו"ד ענת חולי (סניגוריה ציבורית)

גזר דין

הערת מבוא כללית

תיק זה נדון בפני כב' השופט משה גלעד והנאשם אף הודה בפניו בעובדות כתב האישום המתוקן והורשע בדין על ידו. עקב צאתו של השופט גלעד לחופשה, ובהסכמת הצדדים ובאי כוחם, הועבר הליך הטיעון לעונש וגזירת דינו של הנאשם לדיון בפני.

העבירות בהן הורשע הנאשם וכתב האישום המתוקן

הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירות דרישת נכס באיומים לפי סעיף 404 סיפא ורישא לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין") (שתי עבירות); גניבה לפי סעיף 384 לחוק העונשין; החזקת סכין שלא כדין לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין; והיזק בזדון לפי סעיף 452 לחוק העונשין.

בהתאם לעובדות כתב האישום המתוקן, הנאשם, שהוא בנם של המתלוננים, דרש מהמתלוננים 300 ₪ באיומים, תוך שהוא מאיים על אביו במכת אגרוף ואף בשימוש בסכין מטבח שנמצאה בביתו ובמספרים שהחזיק שלא כדין מחוץ לביתו (לאחר שהמתלוננים ברחו מפניו לבית אחותו של המתלונן), ותוך כדי פעולותיו שבר גם אהיל מנורה אשר שייך למתלוננים.

הטיעון לעונש

במסגרת הראיות לעונש העידה מטעם הנאשם דודתו של הנאשם, אשר העידה כי הנאשם מתגורר אצלה מדצמבר 2014 וטענה כי הם מסתדרים והוא בחור טוב, שומע לה ועוזר לה כל הזמן. טענה כי בזמן ששהה בביתה גם לא השתמש בסמים ואף הפסיק לעשן סיגריות. אמו של הנאשם העידה גם היא וביקשה שהנאשם יקבל את הטיפול ויחזור לחיים נורמאליים. טענה שהיא מרוצה ממה שההליך שהוא עובר ומצבו היום. טענה שהיא נמצאת איתו בקשר טלפוני

והוא נמצא אצל אחותה שאומרת שהכל בסדר. כן טענה כי בעבר הנאשם לא היה בטיפול פסיכיאטרי והיום הוא מבין שמה שעשה היה לא נכון.

המאשימה טענה כי הנאשם פגע בהוריו וגם אם כעת הם ממזערים מחומרת המעשים, בשעתו הגיע המצב לכך שנאלצו לפנות למשטרה ולהתלונן עליו מתוך הרגשה שאין להם אפשרות אחרת לעצור בעדו. נטען כי היה מדובר באירוע מתמשך. הנאשם לא חדל ברגע שהוא ביקש את הכסף ונענה בשלילה, הוא המשיך ואיים ועקב אחרי הוריו לבית דודתו וגם שם הוסיף ואיים, ואף לאחר שקיבל חלק מהסכום שביקש, חזר ודרש עוד. נטען כי הנאשם אמנם דיבר על כך שהתנהלותו נבעה משימוש בסמים אך גם אם הדבר נכון יש בכך ללמד על החשש מפני הישנות עבירות על אותו רקע. נטען כי אין די בשל"צ וצו מבחן, כהמלצת שירות המבחן, כדי להרתיע את הנאשם ולגרום לו לשנות את דרכיו.

עוד טענה המאשימה כי במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם יש לתת משקל לנסיבות לחומרה שהתקיימו במקרה זה, כגון מודעות למעשיו של הנאשם, מאחר שמדובר באירוע שנמשך מספר שעות במסגרתו בוצעו מספר מעשים; אחריותו המלאה לביצוע המעשים; הערך החברתי שנפגע בביצוע העבירות - פגיעה בביטחון המתלוננים ובתחושת הביטחון האישי שלהם; הנזק שהיה צפוי להיגרם שכן איים על המתלונן בסכין ומספריים וייתכן שהיה מממש את איומו ופוגע במתלוננים; הנזק שנגרם מביצוע העבירה - נוכח איומו קיבל מהמתלונן 170 ₪, שבר אהיל מנורה בבית המתלוננים וכן את עינית הדלת בבית דודתו וכן פגע בתחושת הביטחון של הוריו והעמידם בסכנת פגיעה פיזית; הסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירה - טוען שביצע את העבירות לאחר שצרך אלכוהול וחש סחרחורת וכאבי ראש, קרי, היה בגילופין. כמו כן, הנאשם בעל רקע התמכרותי לסמים וייתכן שדרש את הכסף על מנת לרכוש סמים; יכולתו להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשיו - העבירות בוצעו ללא התגרות מצד המתלוננים ושליטתו של הנאשם בביצוען הייתה מלאה; ניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם כאשר הנאשם הינו בנם של המתלוננים והם עושים כמיטב יכולתם לעזור לו; מדיניות הענישה הנהוגה - המאשימה הפנתה למספר פסקי דין בהם נגזרו בין שנתיים לשלוש שנות מאסר בגין עבירות של דרישת נכס באיומים.

המאשימה טוענת כי יש לקבוע מתחם ענישה הולם של בין 24 עד 48 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננים.

באשר לקביעת העונש ההולם במתחם הענישה טוענת המאשימה כי יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, כגון התנהלות הנאשם טרם הרשעתו - שימוש תדיר בסמים; התנהלות הנאשם לאחר הרשעתו - שימוש בסמים וצריכת אלכוהול; המלצת שירות המבחן - המאשימה טוענת כי שירות המבחן ראה לנגד עיניו את טובתו של הנאשם בלבד ולא שם דגש על הסיכון שעודנו נשקף ממנו והצורך בהרתעתו. נטען כי שילובו של הנאשם בטיפול לא נבע מרצונו שלו עצמו, כמו מהעובדה שהוא מצוי תחת איום ההליך המשפטי. נטען כי מתן עונש שאינו כולל רכיב מאסר בפועל ישדר לנאשם כי אין סנקציה מוחשית למעשים שביצע ויש בכך כדי להמעיט מחשיבותם וחומרתם.

המאשימה סבורה כי אין לסטות ממתחם העונש הראוי משיקולי שיקום ויש להעדיף את האינטרס הציבורי ולהשית על הנאשם עונש שיהיה בו הן גמול הולם למעשיו והן אלמנט של הרתעה.

ב"כ הנאשם טענה כי הנאשם הודה בכתב האישום בהזדמנות הראשונה בפני בית המשפט ואף הודה במעשים בעת חקירתו במשטרה, לקח אחריות מיידית על מעשיו וחסך זמן שיפוטי ואת עדות הוריו, המתלוננים. מדובר בבחור בן 26 שטרם מעצרו עבד כטכנאי מחשבים והתגורר בבית הוריו. מדובר במשפחה נורמטיבית. נטען כי בשל קושי להתמודד עם מציאות חיים הנאשם חבר לחברה שולית והתחיל להשתמש בסמים. אין לו עבר פלילי וזו הסתבכותו הראשונה עם החוק. נטען כי הנאשם חווה את מעצרו, כחודשיים, כחוויה טראומטית קשה ומאז שחרורו הוא נמצא בתנאים מגבילים של מעצר בית ללא כל הפרה. נטען כי אכן אין מדובר בעבירות קלות אך הפסיקה שהוצגה על ידי המאשימה אינה רלוונטית ואינה משקפת את המקרה. נטען כי הנאשם לא רצה לפגוע בהוריו ולא מימש את איומיו. כן נטען כי לא ניתן לייחס לו תחכום או תכנון מוקדם.

עוד טוענת ב"כ הנאשם כי ענישת הנאשם בעונש של מאסר בפועל תפגע במתלוננים שכבר במהלך ניהול התיק ומעצרו של הנאשם חשו שהם גרמו לו עוול בכך שהגישו תלונה. נטען כי מטרת ההליך המשפטי הינה גם להתחשב ברצונם של המתלוננים שמבקשים לאחד את משפחתם ולחזור לחיות במסלול חיים תקין יחד עם הנאשם. עוד נטען כי הנאשם מבין את חומרת מעשיו, מביע חרטה וכל רצונו הוא לשקם את חייו ולחזור למסלול חיים תקין של מציאת עבודה ומציאת דירה למגורים.

לעניין מתחם הענישה טוענת ב"כ הנאשם כי שיקולי הענישה אינם חזות הכל ומלבד שיקולי הרתעה וגמול יש להביא בחשבון את נסיבותיו של כל נאשם ובאשר לנאשם שהשתקם נטען כי מלבד היות הדבר בגדר אינטרס אישי שלו, הרי שזהו אינטרס חברתי למנוע את חזרתו לפשע ופגיעה בציבור. ב"כ הנאשם הפנתה לפסיקה בה סבר ביהמ"ש כי אין מקום למאסר מאחורי סורג ובריה בעבירות סחיטה באיומים ולחילופין הסתפק בתקופות מאסר קצרות, גם כאשר מדובר באירועים חמורים יותר. נטען כי מתחם הענישה הינו בין מאסר על תנאי ועונשים נלווים לבין מאסר ממושך מאחורי סורג ובריה, בהתייחס לסוג העבירה וסוג ההליך שעובר הנאשם במסגרת ההליכים. מבוקש לאמץ את המלצת שירות המבחן, למעט הפיצוי למתלוננים. נטען כי מדובר בנאשם צעיר שלא עבד תקופה ממושכת והמתלוננים עצמם אינם מבקשים כל פיצוי ורוצים שהנאשם יעבור את הטיפול ויחזור לחיים תקינים.

הנאשם עצמו סיפר שהוא בן 27, רוצה להמשיך עם התוכנית הטיפולית, מתחרט על המעשים ורוצה להודות למערכת המשפט שנתנה לו הזדמנות להתחיל את ההליך הטיפולי. טען שיעשה כל שביכולתו כדי לא לחזור לבית המשפט.

מתסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינו של הנאשם עולה כי הנאשם הופנה למרכז טיפול בנפגעי סמים על מנת שיתחיל בהליך טיפולי. בשיחה עמו שיתף כי הוא מתמיד בהליך הטיפולי, לומד דברים חדשים על עצמו, מצליח לשתף ולהירתם ומצא במסגרת קבוצה שייכות תומכת ומכילה. הנאשם ביטא בפני שירות המבחן רצון ונכונות להמשיך בתהליך. שירות המבחן עמד בקשר עם המרכז הטיפולי ומשם נמסר כי הנאשם השתלב בטיפול באופן טוב ומהיר והוא מצוי בתהליך של שינוי. גורמי הטיפול ממליצים על המשך התהליך לצד פתיחת האופציות שיאפשרו לו להשתלב במעגל התעסוקה. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מצוי בראשיתו של הליך טיפולי בו לראשונה הוא מתחיל להכיר בדפוסי אישיותו המכשילים, עורך התבוננות לצד מציאת קבוצת שייכות המסייעת לו בתהליך. שירות המבחן סבור כי הדבר מהווה גורם משמעותי בתהליך התפתחותו והתקדמותו של הנאשם ויש מקום לאפשר לו להמשיך בתהליך במסגרת העמדתו בצו מבחן בשירות המבחן לצד הטלת עונש חינוכי הרתעתי כגון צו של"צ. לשם כך בנה שירות המבחן עבור הנאשם תכנית במסגרתה יבצע

180 שעות בתפקיד עזרה בהדרכה במרכז להב"ה באר שבע. שירות המבחן ממליץ בסיכומו של דבר על הטלת צו מבחן לשנה, במהלכה ימשיך הטיפול במרכז הטיפול "בית חוסן" והנאשם יהיה בקשר עם שירות המבחן, וכן על הטלת צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 180 שעות, אותם יבצע במרכז להב"ה בבאר שבע. כן ממליץ שירות המבחן על מאסר מותנה ופיצוי להורי הנאשם, המתלוננים.

יצוין כי במסגרת התסקיר הראשון שהוגש בעניינו של הנאשם בתיק זה סקר שירות המבחן, בין היתר, את הרקע האישי והמשפחתי של הנאשם, כפי שפורט בתסקיר, את הרקע לביצוע המעשים, כפי שתיאר הנאשם לפני שירות המבחן, וכן ציין שירות המבחן כי בשלב זה הביע הנאשם רצון מילולי להשתלב בטיפול אך שירות המבחן התרשם כי מדובר בשלב זה במוטיבציה חיצונית בלבד. עם זאת, כאמור, בהמשך השתלב הנאשם בטיפול וכיום שירות המבחן סבור כי הוא משתלב יפה בהליך הטיפול, מתפתח ומתקדם ויש מקום לאפשר לו להמשיך בתהליך.

שיקולי בית המשפט לעניין הענישה

קביעת מתחם העונש ההולם

בבואו של בית המשפט לקבוע את מתחם העונש ההולם, עליו להביא בחשבון את העונש הקבוע בחוק למעשים שבגינם הורשע הנאשם, חומרת נסיבות המקרה ומכלול הנתונים הקשורים למעשה ולמבצע העבירה. מתחם העונש ההולם משקף קביעה ערכית לעונש ראוי, ואינו משקף, בהכרח, את הענישה המקובלת והרווחת בפסיקה קודמת, ובמיוחד בפסיקה שקדמה לכניסתו לתוקף של תיקון 113 לחוק העונשין.

בעניינו העונש המרבי בגין העבירה העיקרית בתיק, דרישת נכס באיומים לפי סעיף 404 סיפא לחוק העונשין, הינו 10 שנות מאסר.

הערך החברתי שנפגע

הערך החברתי שנפגע כתוצאה ממעשי הנאשם הינו הערך העליון של שלמות גופו ובטחונו האישי של אדם אחר, במקרה זה הוריו של הנאשם. כפי שפסקו בתי המשפט פעמים רבות, לא ניתן להסכין עם כך שוויכוח על עניין של מה בכך יתדרדר לכלל אלימות והתנהגות מסכנת חיים (ראו: ע"פ 6176/12 שווק נ' **מדינת ישראל** (פסק דין מיום 13.1.13)). יחד עם זאת, יש לשקול את נסיבותיו של כל מקרה ומקרה ואת נסיבותיו האישיות של הנאשם.

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה יש להביא בחשבון את העובדה שהנאשם לא הצטייד מראש בסכין, אלא ניגש למטבח ואחז בסכין תוך כדי הוויכוח עם המתלוננים. ככל הנראה, אין מדובר בעבירות שבוצעו על רקע תכנון מוקדם. יש להביא בחשבון גם את חלקו של הנאשם בביצוע העבירה, כאשר הנאשם הוא האחראי לאירוע, ואת הנזק שנגרם ממעשיו למתלוננים, בעיקר פגיעה בתחושת הביטחון של הוריו. יש להביא בחשבון גם את הנזק שעלול היה

להיגרם ממעשי הנאשם למתלוננים. המקרה עלול היה להסתיים בתוצאה חמורה בהרבה. הנאשם אמנם הינו צעיר אך הוא מבין את חומרת מעשיו והייתה לו האפשרות להימנע מביצוע העבירות, כפי שטענה המאשימה.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

במסגרת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה יש להביא בחשבון את הפגיעה של ההרשעה, עצם ניהול ההליך והעונש בנאשם, אשר זו הסתבכותו הראשונה בפלילים. יש להביא בחשבון שהנאשם שהה במעצר כחודשיים וזהו מעצרו הראשון, אשר ככל הנראה היווה הרתעה. יש להביא בחשבון את הודאתו של הנאשם במעשיו וכן את חרטתו על מעשיו. כן יש להביא בחשבון את נסיבות חייו, כפי שפורט גם בתסקיר שירות המבחן ורצונו של הנאשם להשתקם ולשנות דרכיו והשתלבותו בהליך הטיפול והמלצת שירות המבחן לאפשר לו להמשיך בהליך זה.

מתחם העונש ההולם וסטייה מהמתחם

בתי המשפט הדגישו פעמים רבות כי ראוי שבית המשפט יתרום תרומתו לצורך מלחמה בתופעה של פתרון סכסוכים באלימות ונשק קר באמצעות עונשים מרתיעים וקשים.

ב"כ הצדדים הציגו בפני ביהמ"ש פסיקה הסוקרת מתחם רחב של ענישה בעבירות דומות. יצוין כי מטבע הדברים, הן הפסיקה שאליה הפנתה המאשימה והן הפסיקה אליה הפנתה ב"כ הנאשם אינה משקפת את עובדות המקרה הנוכחי ואינה זהה לנסיבות מקרה זה.

בהביאי בחשבון את נתוני המקרה כפי שפורטו, סבורני כי יש לאמץ מתחם ענישה התואם את דרגת החומרה של המעשים.

בנסיבות העניין, לאור נסיבות המקרה כפי שפורטו, סבורני כי יש לקבוע את מתחם הענישה ההולם במקרה זה בין עונשים צופי פני עתיד, כגון של"צ וצו מבחן ועונשים נלווים כגון מאסר על תנאי לבין 12 חודשי מאסר בפועל, בלוויית עונשים נלווים כגון מאסר על תנאי ופיצוי.

נסיבות העניין הינן נסיבות חמורות נוכח חומרת המעשים, אך אינן מן החמורות ביותר. אינני סבור כי יש מקום במקרה זה לסטות ממתחם הענישה ומהעונש ההולם לחומרה. עם זאת יש מקום לגזור את הדין בחלקו התחתון של המתחם משיקולי שיקום. זאת מאחר ותסקיר שירות המבחן, ביחד עם העדויות שבפני, מצביע על אפשרות של ממש כי הנאשם עולה על דרך השיקום.

אזכיר כי שירות המבחן המליץ להעמיד את הנאשם בפיקוחו לתקופה של שנה ולהטיל עליו לרצות עונש של עבודות של"צ. סבור אני כי תקופת הפיקוח הנדרשת צריכה להיות ארוכה יותר. עם זאת מוצא אני לנכון לאמץ את גישתו של שירות המבחן לעניין עצם הפיקוח והטלת צו של"צ.

אדגיש כי לטעמי זה המקרה המתאים לעשות שימוש בפיקוח שירות המבחן כתחליף שיקומי לענישה ממשית. נאשם זה הינו מקרה מובהק של צעיר הזקוק למסגרת טיפולית. בית המשפט יכול ליצור את התנאים שיהפכו את ההליך השיפוטי להליך טיפולי שיש לקוות שיוביל את הנאשם לדרך חדשה. והיה אם לא יצלח הדבר והנאשם יחזור לסורו, כי אז ניתן יהיה להחזיר את הדין בעניינו לבית המשפט ולגזור שוב את דינו בהתאם לחומרת מעשיו.

סיכום הענישה וגזר הדין

בהביאי בחשבון את השיקולים הכוללים את נסיבותיו האישיות של הנאשם, את חרטתו של הנאשם על המעשים והודאתו, את גילו הצעיר בעת ביצוע העבירה והעדר עבר פלילי, את תסקיר שירות המבחן והמלצת שירות המבחן, לאור ההליך הטיפולי שבו החל הנאשם, אך מאידך את הנזקים שנגרמו ואשר עלולים היו להיגרם למתלוננים, סבורני כי יש להטיל במקרה זה עונשים צופי פני עתיד ולהעדיף את אינטרס שיקום הנאשם, כפי שהמליץ שירות המבחן ולהטיל ענישה שהינה ברף התחתון של המתחם שנקבע לעיל.

אשר על כן, לאור המפורט לעיל, הנני מטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

לאור המלצת שירות המבחן, ובשים לב לאמור לעיל, אני מטיל עת הנאשם צו המבחן לתקופה של 24 חודשים, כאשר במהלך התקופה ימשיך הנאשם בהליך הטיפולי שבו החל ויעמוד לפיקוח במסגרת שירות המבחן; כפי שצוין משך זמן זה כפול מזה שהמליץ שירות המבחן ואולם בנסיבות העניין סבור אני כי יש צורך בהליך פיקוח ממושך.

אני מטיל על הנאשם צו של"צ בהיקף של 180 שעות אותם יבצע במרכז להב"ה בבאר שבע בתפקיד עזרה בהדרכה, על פי התוכנית שנבנתה על ידי שירות המבחן;

כמו כן, הנני גוזר על הנאשם מאסר מותנה של 8 חודשים והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור העבירות בהן הורשע וזאת בתוך שלוש שנים מהיום ויורשע בגינן;

בהתחשב בעובדה שהמתלוננים הם הוריו של הנאשם, אשר אינם חפצים בפיצוי כספי וייתכן אף שהטלת פיצוי על הנאשם תיפול לנטל על המתלוננים, אינני מטיל על הנאשם לפצות את המתלוננים.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, א' תמוז תשע"ה,
18 יוני 2015, במעמד
הנאשם, ב"כ הנאשם וב"כ
המאשימה.
ר' שפירא, ס. נשיא

